

Тихомир Левајац

ПРИЧА КОЈА ЛУТА СВИЕТОМ

Свети оче^[1], мада вам се јављам тек сада, јављам вам се за свагда. Јављам вам се са дна васионе, где живим и оностраним и овостраним животом, тако да не знам где сам. Јављам вам се из луде куће, где су ме за живота стрпали. Чак нисам ни знала да сам у лудници, јер је све нормално било – кућа је и прозоре, додуше изопачене, имала. Када сам свијет промијенила, лудило се наставило у мојој глави, у којој је општи хаос. Ја јесам у лудници, али нисам луда. Чак ми је на овом свијету, где сам тобоже жива, боље, него у вашем, тамо. Али су ме сјећања издала, такода не знам ко сам, ни чија сам. Не знам да ли сам рођена као католкиња, тада када је било враћање православаца вјери отаца. Када су несједињени превођени на католичанство у којем вјечно спасење могу наћи. Не знам да ли сам Хрватица у тијелу Српкиње, или обрнуто, ни чије име носим, своје или помазано.

Име је лажа, а Бог је истина.

Свети оче, представљам се као Добрила Мартиновић, као учитељица која је радила у Народној пучкој школи, у коју су католичка дјеца и дјеца православне вјери испловести ишли.

Народна пучка школа се налазила у Шарговцу, надомак Бање Луке, која је, тада када је успостављена Независна Држава Хрватска, требала бити главни град те државе и звати се Антиград.

Неки ће вас увјеравати да је то Антин Град, али то није истина. Ја вам то из своје главе, из припитомљене луднице, тврдим.

Историја је лажа, а Бог је истина.

Свети оче, у тој новоствореној држави, нико у њој није могао да живи осим Хрвата. Ко није хтио да се покрсти, усташе су знале куда ће с њим. Тад није било грехота убити ни мало дијете од седам година, ако је сметало усташком напретку. А православна дјеца, тај влашкинакот, сметала су. Како је greace ides, nula fi des, како је грчка вјера, никаква вјера, требало је тај грекокатолички одрод почистити гвозденом метлом из Народне пучке школе у Шарговцу, где сам ја, по несрећи, учитељица, била. А ваша црква је, у циљу стварања Civitas Dei, гвоздену метлу одобрила, и чак апеловала, уздајући се у вашу милост, да онима који у том патриотском раду понекад прекораче уске границе вјерског морала и етике, да им опроштај да.

Опроштај је лажа, а Бог је истина.

Свети оче, седмог фебруара по грегоријанском календару 1942. године упала је у школу Усташка сатнија Друге тјелесне бојне Анта Павелића, коју су предводили натпоручник Јосип Мислов, сатник Никола Зелић, те неки жупник из самостана Петрићевац где ви треба католичког лаика Ивана Мерца, који је љубио Цркву и Христова Намјесника, који се борио за Апостолску Столицу, и као орао хрватској омладини показао пут ка сунцу, учините блаженим, односно прогласите за свеца. Свеца, тако се каже. Е, тај неки жупник из самостана Петрићевац је фра-Мирослав Филиповић, мада други мисле да је фра-Томислав Филиповић, а трећи фра-Вјекослав Филиповић. Но, сва та мишљења су недјелоторна, пошто је ријеч о једној истој Сатони. Сатони којој је Бог име напустио.

Сатона је лажа, а Бог је истина.

Свети оче, фра-Сатона је мене натјерала да узмем Књигу Разредницу, те да одвојим дјецуправославну од католичке дјеце, да раздвојим дјецу коју сам вольела више него ове очи на које гледам. Када сам их раздвојила, ја не знам шта је са дјецом било. Кажу да су црнокошуљаши, ја то ни-сам видјела, натјерали католичку дјецу да присуствују, у циљу стицања потпуног усташког васпитања, као каквој лекцији, тој тужној представи, да посматрају како курвини синови убијају њихове вршњаке, али ја не знам како су их убијали, да ли су себе или њих побили. И не знам где, да ли у ученици, у ходнику, на степеницама, у школском дворишту, или на страницама читанке. Сјећем се само њихових благословених очију, погледа који је вапио да им помогнем, док су крвници из руку у руке топузице премијештали, а ја им помоћи нисам могла. То је најстрашнија слика коју сам у свом памћењу из вашег свијета понијела, јер ја одавно нисам од овога свијета. Шта је даље било, то у причу не може да стане. Оно што је изванразумско, то не може да се исприча.

Прича је лажа, а Бог је истина.

Свети оче, био је расипан мјесец, мјесец фебруар, па је велики смијег био читав свијет покрио. Био га је до појаса завијао, тад кад су црнокошуљаши у школу упали. Нико од њих, у лицу, ниједну постојану боју није имао. Да умијем да цртам карикатуре, ја бих њих као бубашвабе нацртала, али не умијем. Не умијем ни да их опишем, описивање их не би обухватило. Чак ни ријечи као што су нелъуди, фукара, базд и штрока, не досежу њихов смисао. То је тужно.

Свети оче, ријечи су лажа, а Бог је истина.

Били су до зуба наоружани, и сви су, изузев оних који су их водили, то сам по говору закључила, из Херцеговине били. Послије су неки причали да нико од њих ватreno оружје није употребио, да се дјеца не би препала. Не знам због чега су послије многи приповиједали да су дјецу која су тек прогледала убијали ножем који се звао бод, усташки бод, тольагама, сјекирома, вилама, бајонетима, а највише металном куглом на дрвеној дасци званој србомлат. И причали су да су их убијали искључиво тупим предметима, да се не чује. Ја то не могу посвједочити. Ја се само сјећам њихових очију које су милост искале. Те очи никада нећу заборавити. Очи у којима је био страх, вапај, ужас, умирање! И још се једног детаља сјећам. Сјећам се да је један од колњача, док је у руци србомлат држао, да му је крв руменила подсјечене нокте, и да је други колњач одскочио корак уназад да га не би упрскао распросрди дјечи мозак из разбијене главе, и да је снијег њихове крикове упијао.

Осталог се не сјећам. Само њихових очију које су ме и у сновима прогониле, па ми се чинило да са ума силазим. Ниједан злочин не може бити тако грозан као онај који га чини.

Злочин је лажа, а Бог је истина.

Свети оче, није истина то што је у свом опширном извјештају италијански конзул јавио да је 7. фебруара 1942. године у Народној пучкој школи побијене 56 православне дјеце, ни то што су педантни Нијемци забиљежили, да је побијено 53 дјеце. Разумите ме, у стању у којем се налазим, не могу са жртвама да лицитирам. Нијемци би били у праву да је Курузовић Драгица тај дан у школу дошла, али није. Она је тај дан отишла код тетке у Борик, па није заклана. Сведочим вам са онога свијета, пошто ме ниједан овоземаљски обзир не обавезује да не говорим истину. Математика је лажа, а Бог је истина. Свети оче, кад сам доживјела ту част да полуđim, све је готово било. Али нисам ја полуђела што нисам могла да носим слике које су се у мојој сузи непрестано огледале, што сам видјела сцене које са човјека перу све што је пролазно и са великим енергијом сугеришу смисао и бесмисао живота, него сам скренула тада када ме је послије масакра људски накот натјерао да у Главни именик, који се преобратио у Кrvavi прозивник, поред имена сваког закланог дјетета напишем да је оно умрло природном смрћу 7. фебруара 1942. године. Ја то себи нисам смјела дозволити, да ме тако понизе, да својом руком у Главни именик упишем да су дјеца природном смрћу умрла! За тај дио ја признајем своје гријехове. У име Исуса Христа и Дјевице молим за опроштај. Нека ми Свевиšњи суди. Од тада сам неутјешена. Од тада не могу да се смирим, и никада се нећу смирити, ни спасити. Та несмотреност је моја казна. Она се изродила у сјетилност која ме на парчиће растурила, тако да сам се скроз удаљила од своје савршености. О томе како сам полуђела, знам мало. Вјероватно, оно што је претходило није се могло заборавити. Дан и ноћ сам се растурала од живаца. Нерви су ми били напети, тако да су дамарали ужасом. Осјећала сам се свакако, чак и као пашче. Да бих себе утјешила, сањала сам да сам ништа, али ни то није помогло. Знам тренутак када ми се тијело сплело у нервни систем, када се заглавило у хиљаду збрканих вена, када сам почела да се одупирим дисању, када сам помислила да све ово још једном не бих могла преживјети, а нисам ни ово, тачно знам како сам се осјећала тада када су ме прогласили оностраном, а онда у очај зазидали. Ја сам сада од онога свијета, у свом коначном свијету. Човјек све може да преживи осим смрти.

Смрт је лажа, а Бог је истина.

Свети оче, пошто ви као ходочасник путујете широм свијета, пошто се као путујући папа бавите трговином индулгенција и откупом дионица, и опростом гријехова, само неко ко је видио и

једну и другу страну, ко живи и оностраним и овостраним животом, има право да вам каже: Маните се путовања, маните се љубљења писте и подизања дјече са уштирканим кошуљицама и чипкастим сукњицама изнад себе и глађења њихове косе, маните се благосиљања пастве подизањем руке – загледајте се у вјечност. Доста ми је смисла, доста ми је лажног морала, доста ми је суза над погребом оштитим. Из покоља се никада никаква правда није родила, па неће ни из овог. Некад нисам знала, али сада знам, да не постоји ни исток ни запад, већ да постоји само Ватикан. Кад сам сазнала да као путујући свједок јеванђеља долазите на мјесто где је злочин посијан, да ће личност вашег угледа доћи на мјесто где је дан уочи покоља одржан састанак, на којем су учествовали бивши велики жупник Виктор Гутић, бањалучки жупник др Никола Билогривић, предсједник суда Стиловић и више свећеника, надала сам се да ћете у име Римске курије посетити и Народну пучку школу у Шарговцу. Да ћете доћи на мјесто где је злочин учињен под заштитним погледом Свете столице. Да ћете доћи у данашњи Српски Милановац, на мјесто лешева и дима, где је невина Христова крв липтала, где је гашено угљевље, да се поклоните трону где је једна пучка школа заклана. Да ћете доћи да чујете гласове поклане дјече која школом лутају, да чујете њихову мртву грају, њихове мртве радости, њихове мртве пјесмице које су пјевали и рецитовали.

Била сам спремила картон, не картон, него обичан новински папир на којем су исписана имена поклане дјече, али ми нису дали да га поставим, да га било где објесим. Нигде, ни на огласну таблу, ни на улазна врата, нити да га окачим о било које дрво у школском дворишту. Чак ни на школску ограду. Само ме не питајте ко није дао. Замислите, није дало Министарство просвјете Републике Српске. Мјесна заједница је била за то, и грађани, и Управа школе, и школски одбор, а Министарство просвјете није. Кажу, није вријеме, за то. Ми треба да градимо мостове, а похабани папир са именима поклане дјече опет ће узнемиравати духове. Кад треба српска истина да изађе на видјело, онда није вријеме! Е јесте, вријеме! Оно, вријеме, што буде више пролазило, прича о покланој дјечи све ће чешће свијетом лутати и све више људску савјест пећи. Јер, има прича које никада не могу да остане. Оне се крећу а да се са мјеста не помакну. Такве приче могу себе да надживе, могу од убоја да бране, од гујавица, жаовица и злих сила, и могу да трају бесконачно. Не могу се ни спалити, ни уништити ни затурити. Не могу се закопати, и тако избрисати.

Не могу се поклана дјечији учинити безименим, не могу се тек тако у празничу истresti. Свети оче, новински папир није лажа! Њега никакав снијег не може замести, никакав вјетар подерати, никаква киша сапрati, никакво сунце спржити, никаква ватра спалити, никакав коров прекрити, ма колико нејачак и порозан био. Ма колико блиједио, пропадао и трулио, испод њега ће све разговјетније, као када се кокиџе кокају, васкрсавати имена посмрчади.

Радојка, Симеун, Јован, Јелена, Душан, Душан, Јованка, Душан, Драгомир, Мара, Милан, Остоја, Милева, Ђуро, Милан, Душан, Госпава, Драгица, Радмила, Милорад, Остоја, Славко, Душан, Зорка, Гојко, Здравко, Милан, Остоја, Бранко, Драгица, Славко, Љубица, Милева, Мара, Митар, Даринка, Нада, Светозар, Бранко, Видосава, Јован, Милош, Здравка, Стамена, Анка, Бранко, Милева, Марија, Нада, Живко, Милан и Миливоје.

Мора правда у неком вишем облику да постоји.

Мора да постоји неки судија који не гријеши.

Лаку ноћ, Оче!

^[1] Реч је о папи Јовану Павлу II, који је 22. јуна 2003. године, дошао у Бањалуку да у самостану на Петри Ћевцу прогласи Ивана Мерца, католичког лаика, блаженим у његовом родном граду. Да Ивана Мерца, који је још давне 1928. године умро, а који се држао девизе Aut Cathotirus aut nihil. Или католик или ништа, прогласи за свеца на месту, где је, тада када је створена усташка творевенина Независна Држава Хрватска, у току Другог светског рата, 5. фебруара 1942. године одржан састанак, којим је руководио фратар самостана Вјекослав Филиповић. На том састанку донесена је одлука да се сутрадан, 7. фебруара, изврши поколј српског живља на подручју приградских села Дракулић, Мотике и Шарговац, што је и учињено, када је за један дан, под вођством фратра Филиповића побијено, поклано, измасакрирано 2298 људи, жена и деце српске националности.